

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pojem "zájem" ve správním právu. (Veřejný zájem a soukromý zájem, zájem obecný/universální, skupinový/partikulární, jednotlivý/individuální).
Zásada a její projevy ve správním procesu.

Předkládá: Vilém Bauer

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Vilém BAUER
Osobní číslo:	R19B0004P
Studijní program:	B6804 Právní specializace
Studijní obor:	Veřejná správa
Téma práce:	Pojem „zájem“ ve správním právu. (Veřejný zájem a soukromý zájem, zájem obecný/universální, skupinový/partikulární, jednotlivý/individuální.) Zásada a její projevy ve správním procesu.
Zadávací katedra:	Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce bude pojednávat o zájmu ve správním právu. V teoretické části práce vymezí pojem zájmu a popíše ho v kontextu s veřejným a soukromým zájmem. Práce také blíže vymezí další související zájmy. Práce bude dále obsahovat rozbor vybrané judikatury, která která se přímo dotýká veřejných a soukromých zájmů. Dále se práce zaměří na vymezení pojmu zásady, a to v rámci správního procesu.

I. Úvod

II. Vymezení pojmu zájem

III. Veřejný a soukromý zájem

IV. Další zájmy

V. Vybraná judikatura

VI. Zásady správního práva

VII. Závěr

VIII. Zdroje

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

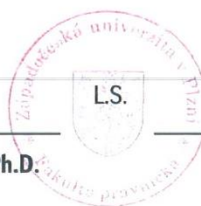
ANTOŠ, M., Wintr. J. Omezování svobod z důvodu veřejného zájmu. ISBN: 978-80-87975-68-8.
CABADA, L., KUBÁT, M. a KOL. Úvod do studia politické vědy. ISBN: 978-90-7380-076-5.
GERLOCH, A. Teorie práva. 7. vyd. ISBN: 978-80-7380-652-1.
HENDRYCH, D. a KOL. Správní právo. Obecná část. 9. vyd. ISBN: 978-80-7400-624-1.
KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru. ISBN: 978-80-261-0707-1.
Potůček, M. a KOL. Veřejná politika. ISBN: 80-86429-50-4.
WINTR, J. Principy českého ústavního práva. 3. vyd. ISBN: 978-80-7380-564-7.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **29. března 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Pojem "zájem" ve správním právu. (Veřejný zájem a soukromý zájem, zájem obecný/universální, skupinový/partikulární, jednotlivý/individuální). Zásada a její projevy ve správním procesu zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Nučici dne 30.03. 2022

Vilém Bauer v.r.

Poděkování

Děkuji panu doktoru JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za konzultaci a vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	3
1. Zájem	4
1.1. Vymezení pojmu „zájem“.....	4
1.2. Vymezení pojmu „Veřejný“ a „soukromý“.....	6
2. Veřejné a soukromé právo	9
2.1. Základní teorie veřejného a soukromého práva	9
3. Geneze veřejného zájmu	11
4. Veřejný zájem – neurčitý právní pojem	14
4.1. Vymezení veřejného zájmu	15
5. Soukromý zájem	18
6. Sřet veřejného a soukromého zájmu	19
6.1. Tragédie obecní pastviny	19
6.2. Zákon o sřetu zájmů	21
6.3. Lobbying	21
7. Veřejný zájem a právní řád	23
7.1. Ústava	23
7.2. Listina základních práv a svobod	23
7.3. Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod.....	24
7.4. Správní řád	25
7.5. Zákon o územním plánování a stavebním úřadu	27
7.6. Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě.....	28
7.7. zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací	29
7.8. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.....	29
7.9. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.....	29
7.10. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní	30
7.11. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským	30
7.12. Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách	31
7.13. Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu ..	31
7.14. Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích	31
7.15. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě	32
8. Zájmové skupiny	33

8.1.	Druhy zájmových skupin.....	34
8.2.	Zájmové skupiny – funkce.....	35
9.	Vybraná judikatura	37
9.1.	Pl. ÚS 4/94	38
9.2.	Pl. ÚS 24/04	38
9.3.	Pl. ÚS 24/08	39
9.4.	2 As 11/2003-164.....	39
9.5.	5 As 11/2003-66.....	40
10.	Zásada a její projevy ve správním procesu.....	41
10.1.	Základní zásady činnosti správních orgánů.....	42
10.1.1.	Zásada legality	42
10.1.2.	Princip zákazu zneužití správního uvážení.....	43
10.1.3.	Zásada proporcionality.....	44
10.1.4.	Zásada ochrany veřejného zájmu.....	45
10.1.5.	Zásada materiální pravdy	45
10.1.6.	Zásada procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů	46
11.	Zásady správního řízení	47
11.1.	Zásada písemnosti správního řízení, ústnosti	48
11.2.	Zásada neveřejnosti řízení	48
11.3.	Zásada oficiality řízení	49
11.4.	Zásada dvojinstančnosti správního řízení.....	49
11.5.	Zásada jednotnosti a koncentrace řízení	50
11.6.	Zásada zjištění skutkového stavu věci	50
11.7.	Zásada volného a řádného hodnocení důkazů	50
11.8.	Zásada řádného odůvodnění rozhodnutí	51
	Závěr	52
	Resumé	53
	Seznam použitých zdrojů	54
	Odborná literatura.....	54
	Právní předpisy	56
	Judikatura.....	56
	Seznam zkratk	59

Úvod

Patrně každý se v rámci svého života setkal s pojmem veřejného zájmu, pojem považuje autor za aktuální i v dnešní době. Stačí se podívat do sdělovacích prostředků, kde se často objevují prohlášení politiků vztahující se k tomu, že konkrétní věc je ve veřejném zájmu, že veřejný zájem má přednost – převažuje nad soukromými zájmy atp. Pojem veřejného zájmu je dle autora interpretován mnohdy ne zcela přesně podle jeho správného významu, i z tohoto důvodu si autor téma zvolil ke zpracování.

Cílem autora je objasnit pojem veřejného zájmu a souvisejících pojmů, aby bylo možné pochopit komplexně celou problematiku tématu. Autor se také v práci zaměří na rozbor vybrané soudní judikatury, která se věnuje oblasti střetu veřejného a soukromého zájmu.

Práce sestává z jedenácti hlavních kapitol. Úvodní kapitoly se zaměřují na vymezení pojmu „zájem“ a rozlišují mezi zájmem „veřejným“ a „soukromým“. Dále se text práce bude věnovat výkladu souvisejících pojmů, které s předmětnou problematikou přímo souvisí (historie veřejného zájmu, zájmové skupiny a soudní rozhodnutí).

Text dále rozebere jednotlivé oblasti práva, které obsahují pojem veřejného zájmu.

Poslední kapitoly objasní pojem zásady správního procesu v obecné rovině a vybrané zásady autor blíže rozebere.

1. Zájem

Pojem zájem může být užíván samostatně nebo ve slovním spojení „veřejný zájem“ či „soukromý zájem“. Pro komplexní pochopení terminologie autor považuje za nezbytné nejprve vymezit zájem samostatně v různých jeho rovinách, v dalším lze pak navázat na rozšiřující vysvětlení složených pojmů, které jsou svým charakterem dosti obecné a neurčité.

1.1. Vymezení pojmu „zájem“

Slovník spisovné češtiny definuje zájem v různých rovinách. Podle vymezení se jedná o:

- soustředěnou pozornost a účast věnovanou něčemu, někomu,
- prospěch, užitek (osobní, obecný, veřejný),
- zálibu, náklonnost, oblibu,
- určitou věc, záležitost, cíl.¹

Naproti tomu Blackův právní slovník uvádí také různé vymezení zájmu (angl. interest) vztahující se k právní vědě. Zájem je:

- nejvíce obecný pojem označující právo, nárok, titul, případně subjektivní právo na něco. Zájem je mnohdy spojován s pojmy „estate“ (majetkové právo k nemovitosti, „right“ (právo) a „title“ (právní titul),
- předmětem libovolného lidského přání,
- soubor obsahující práva, privilegia, pravomoci a imunity,

¹ MEJSTRÍK, Vladimír, ed. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Vyd. 3., opr. Praha: Academia, 2003. Str. 538. ISBN 80-200-1080-7.

- možnost vyloučení osoby soudce z projednávané causy (pro jeho osobní, majtkový nebo finanční zájem).²

Sociologický slovník vymezuje zájem jako termín vztahující se k orientaci osobnosti, která je relativně stálá. Tato orientace souvisí pouze s některými oblastmi a jevy života včetně zaměření pozornosti osobnosti na jevy, které mají teoretický nebo praktický význam pro potřeby a hodnoty individua (útvary). Ve výše uvedeném smyslu se zájmem tedy rozumí jeden z faktorů projevující se v rámci selektivity procesu vnímání. Na genezi zájmů se podílí určité jevy, resp. je podstatný jejich výběr odrážející socio - kulturní podmínky, prostředí jedince, jeho potřeby a specifické rysy formující osobnost. Směr zájmů souvisí s osobnostním vývojem, je určen specifickými oblastmi a jevy života, ze kterých jedinec čerpá znalosti a dovednosti, tvořící v souhrnu jeho osobnost.³

Literatura uvádí, že zájmy tvoří propojený vztah s potřebami, nejedná se však o totožné pojmy, nýbrž zájmy tvoří integrální strukturální část činnosti. Zájmy se podílejí na jednání ve směru pozitivním (apetenčním) a negativním (averzivním). Převažující směr pak určuje konkrétní typ jednání, při střetu obou směrů nastane jejich konflikt. Zájmy podléhají sociální valorizaci. Ty, jež jsou společností uznávány, se řadí k žádoucím, společnost je podporuje, ostatní zájmy-neuznávané, společnost odmítá a potlačuje. Podle autora (F. H. Furfey) má na změnu zájmu výraznější vliv fyzický než mentální věk. Zájmy se třídí do různých kategorií. Podle délky trvání (zájmy stálé a přechodné), podle způsobu zaměření (materiální, kulturní, umělecké, vědecká), poté na zájmy profesní, kde je protipólem koníček (tzv. hobby).⁴

V Sociologické vědě a dalších společenských vědách se objevuje i pojem třídní zájem, který převažuje v pojetí marxistickém, kdy je postavení osoby ve společnosti určeno jeho rolí ve výrobním procesu, třídním vědomím, tedy i třídním zájmem. Th. Geiger vymezuje zájem jako subjektivní kategorii, jedná se o přání osoby směřující k určitému cíli, který je výsledkem přání. S tímto vymezením se autor práce nejvíce ztotožňuje a má za to, že termín zájem je opravdu kategorií zcela subjektivní, každý jedinec může mít jiné libovolné zájmy související s jeho zaměřením, shodné je však pro všechny zájmy cíl vyplývající z konkrétních směřování zájmu při jeho uskutečňování.⁵

² BLACK, Henry Campbell, Joseph R. NOLAN a Jacqueline M. NOLAN-HALEY. *Blackův právní slovník*. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. Str. 747. ISBN 80-85605-23-6.

³ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, [1993]. Str. 561. ISBN 80-85605-28-7.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

Podle psychologie je zájem definován jako to, co je pro člověka v konkrétní okamžik podstatné, tedy to, na čem mu záleží. Zájem je podmíněn potřebou, na jejím základě vzniká. J. S. Bruner a L. Postman uvádějí, že motivací každého jednání je zájem.⁶

Termín zájem se objevuje také v Politologii, která s pojmem pracuje a vztahuje ho k politickým zájmům, rozděleným na zájmy (blíže v kap. 9 - zájmové skupiny):

- individuální,
- skupinové,
- celospolečenské.⁷

1.2. Vymezení pojmu „Veřejný“ a „soukromý“

Autor má za to, že pro správné pochopení přídavného jména „veřejný“, je nutné nejprve vymezit základ tohoto slova – „veřejnost“. Slovník spisovné češtiny definuje veřejnost ve třech základních formách, a to jako:

- místo, které je veřejné, prostředí nebo činnost.
- soubor jedinců náležejících k určitému celku společnosti, služba,
- určitou vlastnost veřejného – ve smyslu obecně zjevném.⁸

Slovník spisovné češtiny dále obsahuje vymezení slova „veřejný“, a to ve čtyřech rovinách:

- konaný, probíhající za participace větší společnosti osob – obecnstva, mající možnost účasti všech (přednáška, schůze, diskuse),

⁶ SILLAMY, Norbert. *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. Str. 239. ISBN 80-244-0249-1.

⁷ ADAMOVIČ, Karolína. *Politologický slovník*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy odborné slovníky. Str. 198. ISBN 80-7179-469-4.

⁸ Slovník spisovného jazyka českého: veřejnost. [online]. [cit. 2022-02-15].

Dostupné

<https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103148&where=hesla&hsubstr=no>

z:

- určený pro všechny, patřící a sloužící všem, náležející majetkem všem,
- týkající se veřejného, obecně rozšířený v rámci veřejnosti, známý,
- vztahující se k životu společnosti, pojící se s činností, která je organizovaná v rámci celku společnosti, případně instituce.⁹

Sousloví spojující adjektivum veřejný se nachází převážně v oblasti právní vědy. Níže autor uvádí demonstrativní výčet sousloví:

- distinkce na veřejné a soukromé právo,¹⁰
- veřejnoprávní a soukromoprávní metoda,¹¹
- veřejná a soukromá listina,¹²
- veřejný pořádek,¹³
- veřejný rejstřík,¹⁴
- veřejné zakázky,¹⁵
- veřejný ochránce práv,¹⁶
- veřejná správa,¹⁷
- veřejný a státní zájem,¹⁸

⁹ Slovník spisovného jazyka českého: veřejný. [online].[cit. 2022-02-15].

Dostupné

z:<https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

¹⁰ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 32. ISBN 978-80-7478326-5.

¹¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Str. 129. ISBN 978-80-7380-838-9.

¹² DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 163. ISBN 978-80-7478326-5.

¹³ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 125. ISBN 978-80-7478326-5.

¹⁴ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 273. ISBN 978-80-7478326-5.

¹⁵ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Str. 112. ISBN 978-80-7380-564-7.

¹⁷ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Str. 116. ISBN 978-80-7380-564-7.

¹⁸ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Str. 204. ISBN 978-80-7380-564-7

- veřejné mínění,¹⁹
- veřejný činitel,²⁰
- cenné papíry veřejné a soukromé.²¹

Opositem slova „veřejný“ je slovo „soukromý“. Slovník spisovného jazyka českého rovněž obsahuje definici slova soukromý, kdy uvádí, že se jedná o:

- to, co je majetkem, v péči či podléhá službě jednotlivců, ne však společnosti jako celku-veřejnosti,
- konaný bez přístupnosti veřejnosti.²²

¹⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. Str. 85. ISBN 80-7179-028-1.

²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). Str. 826. ISBN 978-80-7502-044-4.

²¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). Str. 50. ISBN 978-80-7400-515-2.

²² Slovník spisovného jazyka českého: soukromý. [online].[cit. 2022-01-10]

Dostupné z: <https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?hledej=Hledat&heslo=soukrom%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

2. Veřejné a soukromé právo

Rozlišení platného objektivního práva do dvou rovin (veřejné a soukromé) právo²³, znalo již římské právo.²⁴ V rámci římského práva existovala dichotomie mezi systémem práva (ius) a náboženskými pravidly (fas). Dělicí kritérium představovaly pravidla, jejich zdroje a obsah.²⁵ Římské právo upravovalo odlišně právní oblast ius publicum – označované za právo veřejné, obsahující ustanovení z různých oblastí práva (trestní, správní, finanční, ústavní a procesní) a ius privatum – právo soukromé, zahrnující normy upravující rodinné, věcné, závazkové a dědické právo. Právnick Gaius rozdělil soukromé práva na tři hlavní Části:

- I. část (osobní právo – ius quad ad personas pertinent),
- II. část (práva týkající se věcí – ius quad ad res pertinent),
- III. část (právo žalobní – ius quad ad actiones pertinent).²⁶

2.1. Základní teorie veřejného a soukromého práva

Pro vymezení vztahu soukromého a veřejného práva vychází literatura z díla právníka Ulpiana:

„*Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem*“ (Veřejné právo je to, které se týká přímo státu římského, soukromé právo to, které se týká prospěchu jednotlivců).²⁷

²³ Jedná se o tzv. dualismus práva – odlišné větve práva.

²⁴ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 30. ISBN 978-80-7478326-5.

²⁵ GERLOCH, Aleš a Katarzyna ŽÁK KRZYŽANKOVÁ, ed. *Soukromé a veřejné v kontextu institucionálních a normativních proměn práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Str. 133. ISBN 978-80-7380-705-4.

²⁶ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Str. 46. ISBN 978-80-7380-334-6.

²⁷ Tamtéž.

V dnešní době je rozlišení na právo veřejné a soukromé spíše kontradiktorní pomůckou objasňující systematizaci práva. Z obou rovin výše uvedeného práva vyplývají různé normativní důsledky zaměřující se na kontradiktorní prvky práva vyplývající z:

- Nerovné a rovné postavení účastníků právního vztahu,
- Kogentnosti a dispozitivnosti právních norem.²⁸

V průběhu historie vzniklo několik různých teorií rozlišujících mezi veřejným a soukromým právem, které se vzájemně doplňují. První teorie se označuje jako zájmová. V této teorii je důležité to, jaké zájmy se uplatňují ze stanovené právní normy. Pokud jde o právní normy, které uplatňují veřejný zájem a obecní blaho, jde o právo veřejné. Soukromé zájmy, tedy zájmy jednotlivce se vyvozují z právních norem příslušejících do soukromého práva. Tato teorie pocházející z římského práva je hodnocena jako nedostatečná a nepřesná.²⁹

Mocenská (subordinační) teorie rozlišuje mezi veřejným a soukromým právem na základě toho, zda subjekty figurující v právním vztahu mají nadřazené či podřazené postavení nebo jsou v rovném postavení. Prvý případ je veřejným právem, druhý právem soukromým.³⁰

Poslední teorií je organické pojetí, které je v dnešní době převažujícím pojetím. Veřejným právem je právo, které se vztahuje na minimálně jeden subjekt právního vztahu vystupujícího jako subjekt veřejný moci – má pravomoc, organizaci a odpovědnost.³¹

²⁸ GERLOCH, Aleš a Katarzyna ŽÁK KRZYŽANKOVÁ, ed. *Soukromé a veřejné v kontextu institucionálních a normativních proměn práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Str. 134. ISBN 978-80-7380-705-4.

²⁹ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 31. ISBN 978-80-7478326-5.

³⁰ Tamtéž

³¹ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Str. 31-32 ISBN 978-80-7478326-5.

3. Geneze veřejného zájmu

Při vymezení veřejného zájmu a jeho vývoje autor považuje za stěžejní základní charakteristiku veřejného zájmu tak, jak ji uvádí právní literatura:

„z historického pohledu není pojem veřejného zájmu identický se zájmem státním, hospodářským, sociálním nebo etickým. Tyto zájmy byly dlouhodobě předmětem zvýšené ochrany, což výrazně odráželo stav lidské společnosti v určitém čase. Pozdně moderní doba je charakteristická tím, že veřejný prvek silně proniká do všech oblastí právního řádu.“ Vzhledem k tomu, že společnost je dynamickým systémem, může v ní docházet ke střetům, jejichž řešení je výsledkem kompromisů, které zohledňují veřejný zájem, každý kompromis by měl zohledňovat veřejný zájem stejnou měrou. Lze tedy shrnout, že obecný veřejný zájem je tvořen souborem všech shlukujících se zájmů. Jejichž nadstavbou je tzv. obecné dobro.³²

Pojem veřejného zájmu, tak je popsán dnes, resp. jeho vznik je datován k okamžiku vytvoření lidského společenství. Pro veřejný zájem je typické, že je úzce spojen s veřejným právem a centralistickým aparátem byrokratického typu. Obsah pojmu a důležitost jeho významu je přímo odvozován od typu státního uspořádání. Autor se z výše uvedeným názorem zcela ztotožňuje, je logické, že nejen typ státního uspořádání včetně uplatňované (dělby) moci ve státě má vliv na právní systém, právní terminologii.³³ Je evidentní, že např. parlamentní republika, či monarchie bude pojmu přikládat podobný význam, bude se však lišit důležitost takového pojmu podle jednotlivých států. Stejně tak je dle autora nutné zohlednit i to jaká forma vlády se v daném státě uplatňuje, jaká politická moc figuruje ve státě – i to může mít vliv na to jaký význam má veřejný zájem.

Pojem veřejného byl již od počátku vymezován ve spojení se soukromým. Pokud jde o veřejné právo jako prostředek donucení – nátlaku, to se vždy souviselo s předmětným státem, což také mělo vliv na interpretaci veřejného práva v korelaci se právem soukromým včetně souvisejících soukromých zájmů.

³² RYCHETSKÝ, Pavel. *Ústava České republiky: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky : komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Str. 317. ISBN 978-80-7478-809-3.

³³ KALNÝ, M. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání*. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 41. ISBN: 978-80-261-0707-1.

Poprvé byl tento pojem použit v oblasti římského práva, a to v souvislosti s uplatněním zájmové teorie a s ochranou tzv. *dominia publica*.³⁴ Za vrcholnou epochu římského práva se označuje období římské republiky, ve kterém došlo k odklonu práv souvisejících s panovníkem, v tomto období nebyly veřejné zájmy a také zájmy obecné vázány na panovníka, tak jako ve společnostech s absolutistickým řízením.³⁵

V rámci střední Evropy byl veřejný zájem používán v praxi až s koncepcí právního státu. Pro české právo představuje důležitý milník rok 1867, kdy byl vytvořen ústavní zákon obsahující základní občanská práva, který stanovil, že každý občan má práva na ochranu před státní mocí. V praxi pak byla ochrana individuálních práv občanů před státem realizována soudní mocí, konkrétně se jednalo o ochranu poskytovanou ve správním soudnictví. Vzhledem k tomu, že historicky byl v rámci státu stále uplatňován absolutistický model moci, veřejný zájem se ztotožňoval se zájmem státním a odrážel vztah státu a jeho nároků k jednotlivci. Veřejné právo tedy mělo zajišťovat svobodu jednotlivce před zásahy státní moci a stát, jehož východiskem bylo fungující právo uplatňované ve společnosti. Prostor jednotlivce byl vymezen individuálně v souladu s liberální koncepcí.³⁶

Další milník představuje právo první republiky. Pojem veřejného zájmu se aplikoval i mimo režim vyvlastnění, došlo tedy k posunu ve významu pojmu tak, jaký je mu určen v dnešní době. Následujícím mezníkem je období druhé světové války a nastupujícího nacismu. Pojem právního státu, který nevychází z demokratických hodnot a nezadatelných lidských práv je pojmem prázdný a ztrácí tak zcel svůj smysl. Pro demokratické právní státy je typické, že veřejný zájem je oddělován od zájmů státního, oba pojmy jsou ve vzájemném vztahu určité nezávislosti.³⁷

České právo v navazujícím období (po roce 1948) bohužel převzalo koncepci, která veřejný zájem ztotožňuje se zájmem státním, což vedlo ke značnému rozšíření tohoto pojmu v legislativě a je to dle hodnocení autora krokem zpět. K tomu Kalný uvádí, že jde o typický znak nedemokratického režimu totalitního typu a lze tedy konstatovat, že je z výše uvedeného nesprávného spojení obou pojmů mnohdy mají různí autoři problém s vymezením veřejného a státního zájmu ve vzájemném vztahu. S tím souhlasí i Eliáš a je toho názoru, že široké vymezení veřejného zájmu komunistickou ideologií nebylo ideální, pojem byl zneužíván při

³⁴ Jedná se o tzv. veřejné panství.

³⁵ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 42. ISBN: 978-80-261-0707-1.

³⁶ Tamtéž

³⁷ Tamtéž

aplikaci práva zcela nelegitimně, i to také dle Eliáše vedlo k tomu, že dnes je veřejný zájem pojmem restriktivním zohledňujícím v každém jednotlivém případě střet svobody, resp. jejího omezení při uplatnění soukromých zájmů.³⁸

Z hlediska historie a kontextu je veřejnému zájmu přikládán značný význam. Důvodem je to, že veřejný zájem se pojí s územím, a to v různých obdobích historie.³⁹ Na vymezení veřejného zájmu měly vliv regionální podmínky, kde se uplatňovaly tradice a zvyky, jejich východiskem bylo lidské chování a činnost. Např. se jedná o kulturní a sociální tradice, památkou péči atp. V takovém případě je obsah veřejného zájmu zcela jednoznačný. V regionálních oblastech je veřejný zájem realizován svými nositeli, za které se historicky i nyní považují obce a spolky. V neposlední řadě nelze také opomenout občany, kteří se také řadí k výše uvedeným nositelům. Nositelé mohou svým jednáním ovlivnit obsah veřejného zájmu, mnohdy mohou zohlednit a aplikovat historické zkušenosti v pozitivním slova smyslu.⁴⁰

Veřejné zájem je možné porovnat se zahraničním systémem práva – *common law*, který je odlišný od našeho kontinentálního typu práva. Veřejnému zájmu koresponduje pojem *public interest*, jakožto ekvivalent, který se používá v rámci precedentního systému tvorby práva. V Evropě byl pojem veřejného zájmu vždy spojen se státem a jeho zásahy, stát bývá označován jako správce veřejného zájmu. Naproti tomu veřejný zájem v *common law* je podobný užití pojmu v oblasti římského práva. Lze tedy shrnout, že jakékoliv jednání, jehož cílem nebylo uspokojení potřeb lidí pouze v soukromých oblastech života, je veřejným blahem a lze tak hovořit o *public interest*.⁴¹

³⁸ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 43. ISBN: 978-80-261-0707-1.

³⁹ Lze hovořit o tzv. územním aspektu veřejného zájmu (k tomu více Kalný Str. 43).

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ Tamtéž

4. Veřejný zájem – neurčitý právní pojem

Tento pojem je teorií řazen k neurčitým právním pojmům, vyskytuje se většinou ve správním právu, a to v rámci správního uvážení, které se aplikuje dle správního řádu. Obsah předmětného pojmu je určen konkrétním případem a věcí v rámci aplikace práva.⁴² Literatura uvádí, že pro správné určení toho, zda se jedná o neurčitý právní pojem, je nutné vzít v potaz obecnou definici právního pojmu (slova), nebo složeného výrazu, který je obsažen v právním předpisu. Pro takový pojem je charakteristická jeho specifická a různá míra jednoznačnosti. Podle toho pak literatura diferencuje neurčité právní pojmy se zřetelem na jejich obsah na tzv. absolutně určité – ojedinelé (jedná se např. o stanovené konkrétní údaje vyjádření v číselné podobě, určení vzdálenosti, časové údaje atp.) a částečně určité (např. vymezení tmy, hluku, nočního klidu). Stupeň určitosti lze dále dělit podle aplikovaných pojmů (domek – rodinný dům). Neurčité právní pojmy bývají zpravidla složeninou několika slov s nezřetelným a mnohoznačným významem (např. veřejný zájem, obecný zájem, důvody zvláštního zřetele hodné).⁴³

Neurčitý právní pojem je pojem s nejistým obsahem, odpovídající určité množině (souhrn podmínek, situací), kterou je také vymezen. Právní pojem a jeho výklad, resp. zpřesňující interpretace bývá zpřesňována sjednocujícím rozhodováním soudů ve správním soudnictví. Při interpretaci neurčitých právních pojmů je však třeba se zaměřit na to, zda není neurčitý právní pojem legálně vymezen zákonem, což bývá nejčastěji na začátku, nebo na konci zákonné úpravy.⁴⁴

Definici neurčitého právního pojmu rozvedl Nejvyšší soud v jednom ze svých rozhodnutí a poskytuje tak určité vodítko k výkladu tohoto pojmu:⁴⁵

Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze s úspěchem zcela přesně právně definovat. Jeho obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmiňován časem

⁴² KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 44. ISBN: 978-80-261-0707-1.

⁴³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Str. 151. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 44. ISBN: 978-80-261-0707-1.

*a místem aplikace normy. Zákodárce tak vytváří správnímu orgánu prostor, aby posoudil, zda v konkrétním případě patří do rozsahu neurčitého pojmu, či nikoliv. Mnohdy mu dává vodítko tím, že se snaží uvést co nejvíce charakteristických znaků věci či jevů, které má neurčitý právní pojem zahrnovat.*⁴⁶

4.1. Vymezení veřejného zájmu

Právnický Jeremy Bentham definoval jako jeden z prvních osob veřejný zájem v širším slova smyslu, kdy tento pojem staví na roveň pojmu spravedlnosti. Podle Benthama je veřejný zájem souborem jednotlivých zájmů osob, které tvoří širší skupinu – kolektiv a reprezentují tak zájem celku. V takovém pojetí je pak zájem skupiny zájmem veřejným. V rámci skupiny jsou přijímány kolektivní rozhodnutí směřující ve prospěch zájmů skupiny sdružující jednotlivce.⁴⁷ Je tedy možné, aby zájmy jednotlivců tvořili kolektivní (veřejný zájem)?

Výše uvedený přístup k veřejnému zájmu kritizoval britský politolog Heywood, neboť dle uváděného vymezení veřejného zájmu by každý jedinec chtěl dosáhnout užitku plynoucího z uspokojení jeho osobních zájmů. Veřejný zájem by tedy nikdy nemohl existovat, protože tento zájem nemusí být v souladu se zájmy jednotlivců a vlády.⁴⁸

Další definici veřejného zájmu přináší P. Průcha, který vymezil veřejný zájem jako obecný či veřejný. Nositelem takového zájmu je osoba či souhrn osob, které nejsou blíže určeny, ale jsou vymezené v hrubých rysech a označují se jako společenství nebo veřejnost. Průcha také uvádí, že veřejný zájem stojí proti zájmu soukromému, je jeho opakem.⁴⁹

V. Vopálka vymezuje veřejný zájem jako výsledek protichůdných zájmů, dle něj se nejedná o vyjádřitelnou hodnotu, jde spíše o kategorii, která je charakteristická konkrétním obsahem a okolnostmi – vše je nutno posuzovat v rámci dané (konkrétní) situace.⁵⁰

⁴⁶ Stavební zákon a dodatečné povolení stavby.[online]. [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/30326/1/2/rozsudek-sjs-c-2-as-11-2003-164-stavebni-zakon-a-dodatecne-povoleni-stavby>

⁴⁷ MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta; STEJSKAL, Jan. Teorie a praxe veřejné ekonomiky. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, Str. 202. ISBN 978-80-7478-526-9.

⁴⁸ HEYWOOD, Andrew. Politické ideologie. 4. vyd. Přeložil Zdeněk Masopust. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, Str. 62. ISBN 978-80-7380-137-3.

⁴⁹ Acta Universitatis Carolinae Iuridica 2. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/849/Iurid_2_2010_05_petruv.pdf

⁵⁰ Tamtéž.

Obecný pojem zájem je jedním z důležitých pojmů, kterým se zabývají společenské vědy. K pochopení pojmu je možné vyjít z definic sociologického slovníku. Lze shrnout, že zájem je vykládán jako kolektivní potřeba nutnost, případně se jedná o nutnost, nebo cíl. Problémem však je vymezení kolektivní potřeby, resp. toho, že v rámci společnosti může docházet ke zkreslování pojmu toho, co je kolektivní potřeba. Mnohdy je za kolektivní potřebu označen právě zájem vládnoucí části společnosti nebo skupin kontrolujících společnost.⁵¹

Vzhledem k tomu, že společnost tvoří rozdílní jedinci, za protipól lze označit autonomii těchto jedinců v oblasti vyjadřování a uspokojování vlastních potřeb před zájmy společnosti.⁵²

Lexikon správního práva uvádí, že veřejný zájem je možné přirovnat k zájmům obecným či veřejným, tedy k zájmům, které jsou prospěšné celé společnosti, je však opravdu pojem veřejný zájem totožný se společenským zájmem, resp. s obecným zájmem, jak se na první pohled může zdát? Pokud jde o obecný zájem, ten je oproti zájmu společenskému obsažen v řadě našich právních předpisů, není to však pojem totožný. Například zákon o obcích uvádí, že:⁵³

*Obec při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. S tejný právní předpis však obsahuje také zcela jiný pojem:*⁵⁴

- *Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem.*⁵⁵

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že zákonodárce zdánlivě shodné pojmy použil ve zcela jiných případech, což má jistě svůj důvod, a to nejen terminologický, který není zákonodárcem více vysvětlen ani v komentáři. Kalný uvádí, že absenci definice obecného zájmu lze vnímat jako chybu odborné literatury.⁵⁶

Knapp vymezil obecný zájem jako zájem lidí žijícím v určitém prostoru (státu), nejedná se tedy o zájem všech lidí, celé společnosti. Tutu definice lze ztotožnit s pojmem veřejného zájmu více než zájmu obecnému. Vymezení pojmu zájem komplikuje Eliáš, který uvádí,

⁵¹ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 44. ISBN: 978-80-261-0707-1.

⁵² KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 45. ISBN: 978-80-261-0707-1.

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Tamtéž

že kolektivní zájem je odlišný od zájmu veřejného, neboť se oba zájmy prolínají.⁵⁷ V dané problematice odkazuje Eliáš na rozhodnutí Ústavního soudu, který uvedl, že nelze ztotožňovat každý kolektivní zájem se zájmem veřejným a mnohdy může docházet k nesouladnému stavu mezi kolektivními a soukromými zájmy uplatňovanými v rámci určité společnosti.⁵⁸

Bezesporu v běžném životě dochází k tomu, že veřejný zájem směřuje proti jednotlivcům, nebo skupinám lidí, které mají odlišné zájmy. Protichůdnost zájmů pak může vyústit v konflikt, kdy se definují a prosazují hodnoty tzv. veřejného zájmu, které se mohou výrazně lišit dle konkrétní skupiny lidí.⁵⁹

⁵⁷ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 46. ISBN: 978-80-261-0707-1.

⁵⁸ Nález: I. ÚS 198/95 ze dne 28. 3. 1996 [online]. [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-198-95>

⁵⁹ KALNÝ, M. Soukromý zájem ve veřejném prostoru: první vydání. Plzeň: ZČU, 2017, Str. 47. ISBN: 978-80-261-0707-1.

5. Soukromý zájem

Soukromý zájem je podle V. Sládečka typický pro soukromou správu, vykonávanou s určitým osobním cílem, a to z vlastní vůle, kde obsah takové správy tvoří přímo soukromý zájem. Např. jde o správu vlastního soukromého majetku – jeho udržení nebo zhodnocení. Soukromá společnost by měla být spravována tak, aby generovala zisk. Lze tedy konstatovat, že v mezích soukromého zájmu jsou prováděny činnosti soukromé správy, předpokladem je vlastní iniciativa subjektu (osoby).⁶⁰

Soukromý zájem je určitou hodnotou, na které stojí soukromé právo, nejedná se tedy o právní termín. Často se uvádí, že soukromý zájem je opakem zájmu veřejného, kdy je cílem veřejného zájmu uspokojit potřeby většiny ve společnosti výsledek není zaměřen na osoby – jednotlivce. Neznalá osoba, by mohla mít dojem, že veřejný a soukromý zájem je opoitem a stojí vždy proti sobě, tomu však není. Soukromý zájem je vázán k jednotlivé osobě nebo menší skupině osob. Soukromý zájem nemusí stát proti zájmu veřejnému, ba naopak, oba zájmy mohou stát vedle sebe a jeden může být obsažen v tom druhém.⁶¹

Lze shrnout, že pokud by byl brán veřejný a soukromý zájem jako pojem protikladný, znamenalo by to, že stát, který má zajišťovat blaho svých občanů, hájí jejich soukromé zájmy, což by bylo nepřesné, protože soukromý zájem – může býti i zájmem veřejným.⁶²

⁶⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Str. 24 - 25. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁶¹ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 27-28. ISBN 978-80-261-0707-1.

⁶² Veřejný zájem jako klíčový pojem či prázdná floskule. Dostupné z: [file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20(1).pdf)

6. Střet veřejného a soukromého zájmu

Autor má za to, že vztah veřejného a soukromého zájmu není možné posuzovat zcela izolovaně, jedná se o zájmy, které se vzájemně překrývají a vzájemně se mohou doplňovat i vylučovat.

6.1. Tragédie obecní pastviny

Kolizi zájmů lze dle autora vhodně demonstrovat na případu tragédie obecní pastviny. V případě tragédie obecní pastviny dochází ke středu dvou protichůdných zájmů, a to zájmu jednotlivce a společného zájmu. Východisko představuje esej Garretta Hardina (Tragédie obecní pastviny) zveřejněná v roce 1968. Prvotně je tématem eseje problematika omezených zdrojů souvisejících s veřejným zájmem, je však také možné na textu demonstrovat střet veřejných a soukromých zájmů.⁶³ Tragédie obecní pastviny nastává za určitých předem vymezených podmínek. Na jedné straně je nutné rozlišit, co je veřejný zdroj, jaké je postavení občiny. Na straně druhé je pak důležitým předpokladem existence zdroje a přístupu k němu. Přístup ke zdroji je posuzován podle toho, kdo se k němu může dostat. Problém nastává v případě, kdy je přístup nežádoucích osob ztížen vysokými náklady nebo nelze jejich přístupu zabránit.⁶⁴ Existence tragédie obecní pastviny definovala také Elinor Ostromová, resp. stanovila podmínky, za kterých tento stav nastane. Za prvé musí existovat sdílený zdroj, ke kterému má přístup více lidí. Za druhé je přístup oprávněných osob ke zdroji nekontrolovatelný. Třetí podmínka spočívá v tom, že osoby, které mají ke zdroji přístup, nedisponují kontrolním oprávněním vůči ostatním osobám s právem přístupu ke zdroji.⁶⁵

Hardin vytvořil modelaci situace, ve které figuruje v nejdůležitější roli pastvina, která je společná pro vícero pastevců disponujících zvířaty určených k chovu. Lze konstatovat, že každý majitel zvířete má z jeho chovu přínos označovaný jako užitek (zisk mléka, masa).

⁶³ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 103. ISBN 978-80-261-0707-1.

⁶⁴ DE YOUNG, Raymond: Tragedy of the commons. In D. E. Alexander and R. W. Fairbridge [Ed.] *Encyclopedia of Environmental Science*; Kluwer Academic Publishers, Hingham, MA 1999. [cit. 2022-03-20] Dostupné z: <https://localizationpapers.org/averting-the-tragedy-of-the-commons/>

⁶⁵ Governing the commons. Dostupné z: https://www.actu-environnement.com/media/pdf/ostrom_1990.pdf

Pokud by každý chovatel zvířete, postupoval racionálně, měl by jeho hlavní cíl být to, aby dosáhl co největšího užítku, k čemuž potřebuje navyšovat počet chovných zvířat. Zvyšováním užítku se zvýší zisk chovatele, lze tedy hovořit o soukromém zájmu každého chovatele. Obdobným způsobem však chtějí zvyšovat svůj užitek – zisk i ostatní chovatelé, což má za následek to, že poměr potravy na jednotlivá zvířata se snižuje.⁶⁶ Jednotliví chovatelé mohou z nedostatku potravy pro zvířata pocítovat negativa jejich jednání. Zvířata mohou ztrácet tělesnou hmotnost, v konečném důsledku je možné, že nastane jejich úhyn.⁶⁷

Ke kolizi veřejného a soukromého zájmu dochází v pojetí pastviny, chovatelů a jejich jednotlivých užítků (výnosů). Je zřejmé, že každé přidané zvíře zvyšuje vlastní užitek-zisk osoby chovatele. Ztráty, které však musí chovatelé nést, vznikají celé pastvině a musí se o ně podělit společně. Zdroj potravy je stejný pro všechny chovatele na pastvině, negativa se zvyšujícím se počtem kusů zvířat připadajícího na chovatele se však dotýkají všech osob sdílející pastvinu. Lze tedy shrnout, že oblast užítku-zisku, je individuálního charakteru, váže se vždy ke konkrétní osobě a počtu zvířat, o ztrátu se však musí podělit všichni dohromady.⁶⁸ Z výše uvedeného je možné vyvodit, že zájmem (soukromým) každého chovatele zvířete je to, aby měl co největší rozsah stáda, obdobný zájem však mají i ostatní chovatelé, právě zde je možné dokládat kolizi veřejného a soukromého zájmu, protože zdroje potravy v rámci pastviny jsou vždy omezené jejím rozsahem a není tak možné navyšovat počet zvířat zcela libovolně a neomezeně.⁶⁹

Autor práce se zastává obdobný názor jako Hardin. Je nepochybné, že každý jedinec ve společnosti bude chtít zvyšovat svůj užitek – zisk, protože každý jedinec bude jednat ve svém vlastním (soukromém) zájmu, což bude znamenat to, že se dostane do kolize se zájmy ostatních jedinců, kteří pochopitelně chtějí svůj osobní užitek – zisk také zvyšovat. Z toho autor vyvozuje, že vždy bude docházet ke kolizi mezi veřejným a soukromým zájmem, a to nejen v ekonomickém pojetí (užitek versus ztráty). Příkladem může být regulace rybolovu, kdy jsou zdroje ryb i konzumenti omezení, ale potřeby jedinců se mohou značně lišit a nemusí být reálně uspokojit potřeby všech osob.⁷⁰

⁶⁶ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 103-104. ISBN 978-80-261-0707-1 a *The Tragedy of the Commons*. [cit. 2022-03-14] Dostupné z: <https://www.hendrix.edu/uploadedFiles/Admission/GarrettHardinArticle.pdf>

⁶⁷ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 103 - 104. ISBN 978-80-261-0707-1.

⁶⁸ Tamtéž. Lze hovořit o tzv. solidárním rozdělení, tedy každý jeden chovatel se podílí na ztrátě sám za sebe a všichni ostatní se podílejí na celkové ztrátě i za něj.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

6.2. Zákon o střetu zájmů

Ve chvíli kdy dojde ke kolizi veřejného a soukromého zájmu, lze hovořit o tzv. střetu zájmů. Pokud dojde ke kolizi veřejného a soukromého zájmu v oblasti veřejné správy, je tento střet upraven zákonem č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů (dále jen ZOSZ) Zákonná úprava řeší kolizi výše uvedených dvou zájmů.⁷¹ Zákonná úprava dává v oblasti veřejné správy přednost veřejnému zájmu, který je prioritní oproti zájmu soukromému. Osoba, na kterou se vztahuje zákon o střetu zájmů, je osobou, která vykonává veřejnou funkci na základě volby, jmenování nebo byla do funkce ustanovena jiným způsobem, a to ve veřejném zájmu.⁷² Pokud se taková osoba při výkonu veřejné funkce dle ustanovení § 3 odst. 1,2 ZOSZ dostane do kolize jeho osobní zájem se zájmem veřejným, má povinnost upřednostnit veřejný zájem, který hájí a prosazuje, plynoucí z titulu výkonu jeho funkce před osobními zájmy.⁷³

6.3. Lobbying

Úvodem této kapitoly je dobré zmínit, že v České republice zatím nemá přijatý zákon, který by reguloval prosazování a ovlivňování určitých zájmů v politickém prostředí.⁷⁴ Autor práce se k absenci právní úpravy staví kriticky. Dle autora by bylo lepší mít alespoň nějakou právní regulaci lobbyingu než nemít žádnou. Vždy je lepší mít vymezený určitý právní rámec, který stanoví, co ještě může subjekt činit, co zákon zakazuje a co už je v rozporu s právní úpravou.

Lobbying lze stručně vymezit jako proces, na kterém se podílejí zájmové skupiny, které prosazují vymezené zájmy a snaží se svojí participací ovlivnit politiku a její tvorbu. V takovém smyslu je lobbying součástí modelu demokracie.⁷⁵ S široce pojatou definicí lobbyingu přišel v roce 1974 Charles P. Taft, s definicí pracuje i Potůček:

⁷¹ Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 105. ISBN 978-80-261-0707-1

⁷³ Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů.

⁷⁴ Regulace lobbyingu. [online]. [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/lobbying-je-legitimni-demokraticky-nastroj-keremu-v-cesku-chybi-zakonna-regulace/>

⁷⁵ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 108. ISBN 978-80-261-0707-1.

„Lobbing je prezentování skupinových zájmů orgánům vládnutí (ať již jde o exekutivní, legislativní, či soudní), a to na místní, regionální nebo státní úrovni. Nátlakové skupiny používají široké spektrum technik. Jednou z nich je snaha ovlivnit veřejné mínění tak, aby nakonec došlo k prolnutí veřejného zájmu s dílčími zájmy skupiny.“⁷⁶

Z definice Charlese P. Tafta autor dovozuje, že při lobbingu, jakožto činnosti, dochází ke kolizi veřejného a soukromého zájmu. Soukromý zájem je reprezentován činností konkrétní zájmové skupiny s cílem prosazení zájmu skupiny jako zájmu veřejného. V rámci lobbingu dochází k působení nejen na politiky, nýbrž i na veřejnost, která může mít ve finálním postoji politiků k předmětné problematice velký vliv.

⁷⁶ POTŮČEK, Martin. Veřejná politika. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Str. 53. ISBN 80-86429-50-4.

7. Veřejný zájem a právní řád

Tato kapitola stručně vymezení různé oblasti české právní úpravy, které obsahují pojem veřejného zájmu. Níže uvedený ilustrativní seznam je autorem řazen sestupně, a to od norem nejvyšší právní síly, nejedná se však o komplexnější výčet, vzhledem k častému použití veřejného zájmu v českém právu.

7.1. Ústava

Ústava České republiky obsahuje pojem „veřejného zájmu“ pouze v jediném ustanovení. Čl. 30. odst. 1 obsahuje „veřejný zájem“, který se týká zřízení vyšetřovací komise. Konkrétně článek stanoví, že:

„Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.“⁷⁷

7.2. Listina základních práv a svobod

Veřejný a tzv. obecný zájem je obsažen také v Listině základních práv a svobod (čl. 11). Konkrétně se jedná o úpravu týkající se vlastnického práva. Čl. 11 odst. 2 uvádí, že:

„Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob.“⁷⁸ Odst. 3 stejného článku stanoví, že:

⁷⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁷⁸ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

„Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy.“⁷⁹ Na tento článek pak navazuje odst. 4:

„Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.“⁸⁰

Autor považuje za důležité zmínit také to, že Listina základních práv a svobod dělí zájmy dle výše uvedeného do dvou kategorií (veřejné a obecné). Na čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod odkazuje i komentář k tomuto zákonu, a to ve spojení s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, který státům dává určitou míru volnosti při stanovení toho, co je veřejným zájem při realizaci vyvlastnění. Podle judikatury je veřejný zájem pojmem se značným rozsahem. Komentář odkazuje na rozhodnutí v právní věci James proti Spojenému království z roku 1982:

„Soud považuje za přirozené, že rámec volné úvahy ponechaný zákonodárci při uskutečňování sociální a hospodářské politiky by měl být široký, proto Soud bude respektovat zákonodárce v jeho představě, co je veřejný zájem, ledaže by jeho úsudek zjevně postrádal rozumný základ“.⁸¹

Další ustanovení, které přímo uvádí pojem veřejného zájmu, je čl. 18 odst. 1 Listiny základních práv a svobod týkajícího se jednoho z politických práv, a to práva petičního: „Petiční právo je zaručeno; ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.“⁸²

7.3. Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod

I tento dokument obsahuje v článku věnovanému právu na spravedlivý proces pojem veřejného zájmu, který není dle autora práce vyjádřen explicitně. Čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ BAŇOUCH, H., BAROŠ, J., BOBEK, M., JÄGER, P., KOKEŠ, M., KYSELA, J., LANGÁŠEK, T., MOLEK, P., POSPÍŠIL, I., ŠIMÁČKOVÁ, K., ŠIMÍČEK, V., WAGNEROVÁ, E., WINTR, J. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-29]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸² Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

o ochraně základních lidských práv a svobod stanoví pro případ právních sporů to, že musí být tyto věci projednány veřejně.⁸³ Z uvedeného ustanovení lze vyvodit, že zde existuje zájem účastníků na spravedlivém a nestranném posouzení věci, což však není zájmem pouze stran sporu (soukromým zájmem účastníků řízení), ale také zájmem dopadající na celý systém justice. Je tedy obecný zájem, resp. zájmem veřejným, aby justiční systém rozhodoval v duchu spravedlnosti (nestranně a nezávisle).

7.4. Správní řád

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen SŘ), obsahuje pojem veřejného zájmu ve více jak dvou desítkách paragrafech. V úvodních ustanoveních (základní zásady) je uveden pojem veřejného zájmu prvně. Ustanovení § 2 odst. 4 uvádí, že:

„Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.“⁸⁴

Ustanovení § 38 SŘ upravuje nahlížení do spisu jiných osob⁸⁵, nesmí však dojít k narušení veřejného zájmu. SŘ konkrétně uvádí, že:

„jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem.“⁸⁶

Ustanovení § 50 odst. 3 SŘ se zabývá rozhodnutím ve smyslu shromáždění důležitých podkladů pro vydání rozhodnutí. Správní orgán má tedy povinnost zjistit vše, co může mít vliv na konečné rozhodnutí, musí zohlednit veškeré okolnosti, aby bylo možné učinit kvalifikované rozhodnutí založené na objektivních skutečnostech s ohledem na veřejný zájem, který je chráněn. Ustanovení uvádí, že:

⁸³ Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod. [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup.pdf>

⁸⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁸⁵ Jedná se o osoby, které nejsou účastníky správního řízení. Tyto osoby musí prokázat právní zájem nebo jiný vážný důvod, případně veřejný zájem (srov. Kalný Str. 120).

⁸⁶ Tamtéž

„správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.“⁸⁷

Další důležitou oblastí vztahující se k veřejnému zájmu je část vztahující se k přerušení řízení. Ustanovení § 64 odst. 3 stanoví, že:

„v řízení z moci úřední může správní orgán, není-li to v rozporu s veřejným zájmem, na požádání účastníka, pokud s tím všichni účastníci uvedení v § 27 odst. 1 písm. b) souhlasí, z důležitých důvodů přerušit řízení.“⁸⁸ V tomto případě se jedná o fakultativní možnost správního orgánu, který může řízení zahájené ex officio přerušit s tím, jestliže nedojde ke kolizi s veřejným zájmem, který nesmí být porušen ani ohrožen.⁸⁹

Další důležité ustanovení týkající se odvolání a jeho účinků souvisí také s veřejným zájmem. Ustanovení § 85 odst. 2, písm. a), b) a c) ve spojení s odst. 3 stanoví možnosti, za kterých nastane suspenzivní účinek odvolání, konkrétně SŘ stanoví, že:

„Správní orgán může odkladný účinek odvolání vyloučit, jestliže to naléhavě vyžaduje veřejný zájem, hrozí-li vážná újma některému z účastníků, nebo požádá-li o to účastník; to neplatí, pokud by tím vznikla újma jiným účastníkům nebo to není ve veřejném zájmu.“

Z důvodu ochrany práv nabytých v dobré víře, oprávněných zájmů účastníků nebo veřejného zájmu lze vyloučit odkladný účinek odvolání, jehož zmeškání správní orgán promíjí.“⁹⁰

S výše uvedeným ustanovením souvisí také ustanovení § 89 odst. 2, který se týká správního orgánu při jeho postupu v rámci odvolání. V rámci přezkumu rozhodnutí správní orgán bere v potaz pouze podané námítky, jejich rozsah, jinak jen tehdy, vyžaduje-li tak veřejný zájem. Konkrétně:

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 121 - 122. ISBN 978-80-261-0707-1.

⁹⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

„Odvolaací správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. K vadám řízení, o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě na jeho správnost, se nepřihlíží; tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.“⁹¹

7.5. Zákon o územním plánování a stavebním úřadu

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (dále jen SZ) obsahuje obdobně jako SŘ v úvodních ustanoveních pojem veřejného zájmu, jakožto jeho předmětu. Ustanovení § 1 odst. 3 se věnuje předmětu úpravy SZ a uvádí:

„Tento zákon dále upravuje podmínky pro projektovou činnost a provádění staveb, obecné požadavky na výstavbu, účely vyvlastnění, vstupy na pozemky a do staveb, ochranu veřejných zájmů a některé další věci související s předmětem této právní úpravy.“⁹²

Další významnou částí, která přímo upravuje veřejný zájem, je oblast územního plánování a jeho cílů. Ustanovení § 18 odst. 4 stanoví:

„Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území.“ Na výše uvedený text paragrafového znění navazuje ustanovení § 19 odst. 1 písm. c) vztahující se k úkolům územního plánování. Existence veřejného zájmu je nezbytná pro určení změny území, resp. je veřejný zájem jedním z kritérií pro určení změny území. Mezi úkoly územního plánování náleží:

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

„prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání.“⁹³

Za další klíčová ustanovení považuje autor hlavu IV SZ, která stanoví ochranu veřejných zájmů a součinnost správních orgánů (ustanovení § 175 a 176 SZ). Prvé ustanovení se týká možného zajišťování obrany a bezpečnosti státu – speciální umístění stavby. Druhé ustanovení pak dopadá na zvláštní veřejné zájmy, které vychází z úpravy zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále jen ZOPP). Ustanovení § 176 odst. 1 SZ konkrétně stanoví, že ve veřejném zájmu se poskytuje ochrana taxativně vymezených nepředvídatelných nálezů, jedná se o:

- kulturně cenné předměty,
- detaily stavby nebo chráněné části přírody,
- anebo archeologické nálezy.⁹⁴

ZOPP, jakožto speciální zákon dle ustanovení § 2 chrání pouze kulturní památky (dále jen KP) nebo dle ustanovení § 4 národní kulturní památky (dále jen NKP).⁹⁵ Také kulturní dědictví je chráněno státem, konkrétní úprava se nalézá v ZOPP. Tento právní předpis uvádí, resp. dělí ochranu staveb do dvou kategorií. První kategorie chrání jednotlivé stavby nebo jejich soubor (NP nebo NKP). Druhá kategorie je odvislá od chráněného území (památková rezervace, památková zóna), ochranu je odvozená od tohoto území (části nebo celku).⁹⁶

7.6. Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě

Zákon o vyvlastnění pracuje s veřejným zájmem v ustanovení § 3 odst. 1 a stanoví:

„Vyvlastnění je přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ MATĚJ, M., RYŠKOVÁ, M. Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče. Ostrava : Národní památkový ústav, Metodické centrum průmyslového dědictví., 2018. Str. 123. ISBN 978-80-88240-06-8. str. 123.

*práv vyvlastňovaného. Vyvlastnění není přípustné, je-li možno práva k pozemku nebo stavbě potřebná pro uskutečnění účelu vyvlastnění získat dohodou nebo jiným způsobem.*⁹⁷

Účel vyvlastnění musí být zcela jasně stanoven, jinak by se vyvlastnění nemohlo uskutečnit.⁹⁸ Z výše uvedeného ustanovení je patrné, že v rámci vyvlastnění dochází ke kolizi práv, dle autora je nutné posoudit, které právo převáží a bude upřednostněno.

7.7. zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací

I tento zákon obsahuje ustanovení, která se týkají veřejného zájmu v souvislosti s obecnou infrastrukturou (vodní, energetickou a elektronická). Jedná se o ustanovení § 1 odst. 3 písm. b), odst. 4 a odst. 5.⁹⁹

7.8. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon explicitně vymezuje, že ochrana přírody a krajiny je zájmem celospolečenským – veřejným. Ustanovení § 58 odst. 1 uvádí, že: „*Ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem. Každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající z tohoto zákona.*“ Ochrana přírody a krajiny je zákonem považována za velmi důležitou hodnotu.¹⁰⁰

7.9. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹⁷ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁸ Aktuální otázky vyvlastnění. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/07/15/aktualni-otazky-vyvlastneni-v-rezimu-zakona-o-urychleni-vystavby/>

⁹⁹ Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení dopravní, dopravní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

I občanský zákoník, jakožto kodex soukromého práva obsahuje ve svých ustanoveních pojem veřejného zájmu. Např. jde o část upravující osobnost člověka, pododdíl 2, podoba a soukromí (ustanovení § 88 odst. 2).¹⁰¹

Úprava týkající se právnických osob stanoví, že osoba může být ustavena ve veřejném nebo soukromém zájmu (ustanovení § 144 odst. 1).¹⁰²

Dále také III. díl (vlastnictví) občanského zájmu pracuje s naléhavým veřejným zájemem, a to v ustanovení § 1037: „*ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu lze na nezbytnou dobu a v nezbytné míře použít vlastnickou věc, pokud účelu nelze dosáhnout jinak.*“ Paragrafové znění (1038) navazujícího ustanovení říká, že: „*ve veřejném zájmu, který nelze uspokojit jinak, a jen na základě zákona lze vlastnické právo omezit nebo věc vyvlastnit.*“¹⁰³

7.10. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

V hlavě II. (díl 1.) zákona je oblast související s řízením o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu-speciální legitimace k žalobě ve veřejném zájmu. Předmětné ustanovení § 66 uvádí dva případy, kdy je možné podat žalobu ve veřejném zájmu. Oprávněním disponuje nejvyšší státní zástupce a veřejný ochránce práv. Nejvyšší státní zástupce musí k podání žaloby shledat závažný veřejný zájem. Pro veřejného ochránce práv platí, že k podání žaloby je nutné prokázat závažný veřejný zájem.¹⁰⁴

7.11. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským

Ustanovení § 3 autorského zákona upravuje výjimky z tohoto zákona ve veřejném zájmu. Výjimky se týkají dvou oblastí. Ochrana se nevztahuje na níže uvedená díla:

„úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná

¹⁰¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla.“ Ochrana se také netýká děl z oblasti tradiční lidové kultury. Za důležité autor považuje také to, že výše uvedený výčet, je demonstrativní, to znamená, že i jiné dílo může být dílem úředním.¹⁰⁵

7.12. Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách

Ustanovení § 2 odst. 5 zákona stanoví, že:

„veřejným zájmem v oblasti kombinované dopravy se rozumí zájem na podpoře ekologicky šetrnějšího způsobu dopravy, s tím, že podporou kombinované dopravy ve veřejném zájmu se rozumí sleva na dani podle zvláštního právního předpisu.“¹⁰⁶

Autor má za to, že je dle výše uvedeného zákona veřejným zájmem podpora ekologičtější varianty dopravy včetně slev na dopravu. Zvláště v dnešní době je velmi aktuálním tématem realizování dopravy sdílenou formou.

7.13. Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu

Podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona je zřízení a provozování vodovodů a kanalizace veřejným zájmem a veřejnou potřebou.¹⁰⁷

7.14. Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

¹⁰⁵ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 123. ISBN 978-80-261-0707-1.

¹⁰⁶ Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 7 odst. 2 zákona stanoví činnosti, které se poskytují ve veřejném zájmu.
Paragrafové znění:

„uskutečňuje se zajišťování veřejné komunikační sítě, poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací a zajišťování sítí elektronických komunikací pro účely bezpečnosti státu.“¹⁰⁸

7.15. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

Podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. i) zákona je uložena státním zaměstnancům povinnost zdržet se jednání, které je způsobilé vést ke kolizi veřejného a osobního zájmu.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

8. Zájmové skupiny

Pro chopení jednotlivých zájmů, které lze definovat, je dle autora důležité přesně vymezit pojem zájmových skupin včetně jejich pojetí, která obsahuje literatura. Protože každá zájmová skupina reprezentuje jiný katalog odlišných zájmů.

Pro vymezení zájmové skupiny odborná literatura vychází často z Maxe Webera, který definoval zájem jako:

„čistě účelovou orientaci jednání jednotlivců podle stejnorodých očekávání“ a za zájmovou organizaci považuje sociální vztah uzavřeného nebo omezeného počtu lidí vně vystupujících s prvky regulace. Požadované jednání lidí je garantováno přímo jejich jednáním navenek prostřednictvím: „vedoucího či správního štábu, který má případně za normálních okolností pravomoc svaz (organizaci) zastupovat.“¹¹⁰

Vymezení zájmových skupin však není lehkou kategorií, literatura uvádí, že je na jedné straně nutné rozlišovat zájmové skupiny, na druhé straně je však nezbytné vzít v úvahu také politické strany. Obtížnost vymezení je vázána na to, že oba pojmy spolu sdílejí v některých aspektech shodné znaky. Vztah mezi pojmy není izolovaný.¹¹¹

Prvotní rozdíl spočívá v tom, že zájmové skupiny jsou hodnoceny jako skupiny disponující mocí, které mohou vyvolat tlak na vládnoucí jedince. Tyto skupiny však nechtějí převzít moc. Oproti tomu politická strana má za cíl získat moc a vládnout. Výše uvedené pojetí je tím nejvíce obecným. Podle názoru P. Fialy je však nutné definovat zájmové skupiny zpřesňujícím způsobem, jinak není možné jejich přesné pochopení včetně rozlišení od politických stran.¹¹²

¹¹⁰ MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. Str. 136. ISBN 978-80-247-3165-0.

¹¹¹ CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 204. ISBN 978-80-7380-076-5.

¹¹² CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 205. ISBN 978-80-7380-076-5.

P. Fiala je rozděluje zájmové skupiny podle toho, zda je na ně nazíráno z širšího, nebo užšího smyslu. V prvním smyslu je zájmová skupina dobrovolně vytvořená sociální jednotka, s vlastními cíli a vnitřní diferenciací. Cílem zájmových skupiny je naplnění individuálních, materiálních a ideových zájmů svých členů, a to ve vztah k jejich potřebám a užitku. Realizace vedoucí k dosažení zájmů probíhá přímo v konkrétní sociální jednotce nebo proti ostatním skupinám či organizacím. Ve druhém smyslu je zájmová skupina pojímána jako organizovaný celek (organizace), která uplatňuje své rozdílné zájmy vůči druhým skupinám s jinými zájmy a v rámci toho zájmová skupina působí na subjekty s mocí (státní orgány, politické strany), snaží se je ovlivnit v jejich rozhodovacích procesech. V Berryho pojetí je zájmová skupina jakýkoliv organizovaný útvar, jehož cílem je ovlivnit rozhodování v rámci politiky a státního aparátu.¹¹³

8.1. Druhy zájmových skupin

Zájmové skupiny lze členit podle různých kritérií, jednotné a zcela přesné vymezená však literatura nepodává. Prvotní vymezení zájmových skupin vychází z toho, jaké zájmy předmětné skupiny zastávají. V tomto pojetí se zájmoví skupiny dělí na politické a nátlakové. Politické zájmové skupiny se zaměřují na zájmy, které mají ekonomický prvek. Předmětem nátlakových skupin bývá ideologie a související zájmy. Podobné dělení vychází z uplatňované aktivity skupin. V takovém případě lze hovořit o zájmových skupinách, které reprezentují vlastní zájmy (např. se jedná o ekonomickou oblast) a skupinách, které se zaměřují na zájem, který je obecný – založený na ideologii (např. činnost ekologických hnutí).¹¹⁴

Pokud se zohlední původ skupin, pak je možné hovořit o autonomních a podpořených zájmových skupinách. Vznik autonomních zájmových skupin je podmíněn jejich zvláštní činností obecnějšího a trvalejšího charakteru (typicky jde např. o ekologická hnutí). Pokud jde o podpořené zájmové skupiny, ty sledují pouze svůj vlastní specifický zájem, který souvisí s konkrétní rozhodovací činností státu (např. profesně zaměřené komory). Z povahy

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 204 - 205. ISBN 978-80-7380-076-5.

podpořených zájmových skupin je možné vyvodit, že jejich oblast působnosti je uplatňovaná v užším slova smyslu, jedná se až o činnost politickou, tzv. lobbying.¹¹⁵

Jiným kritériem, podle kterého se dělí zájmové skupiny, je jejich struktura. Zájmové skupiny se poté dělí na aktivní a kategorické. Trvale působící zájmové skupiny jsou ty z kategorie aktivních skupin. Zájmové skupiny, které neexistují, jsou označovány jako potenciální, jsou skupiny kategorické. Tato zájmová skupina je souhrnem lidí určité charakteristiky, v případě aktivizace se členů se skupina stane aktivní.¹¹⁶

Odlišně jsou zájmové skupiny pojímány v zahraničí (severoamerická oblast). Zde je základní dělení skupin definováno podle různých dimenzí. Konkrétně se hovoří o externí a interní dimenzi. Interní dimenze je založena na vztahu jednotlivých členů uvnitř skupiny, naopak externí dimenze vychází z toho, že skupina je pojímána jako aktér s širším rozsahem působnosti v politické oblasti. Interní dimenze obsahuje ty zájmové skupiny, kde jejich členové mají konkrétní osobní prospěch vyplývající z jejich členství a také zahrnuje ty skupiny osob, které sdílí zájmy skupiny, protože s názory skupiny sympatizují. Podle externí dimenze se pak zájmové skupiny dělí na skupiny prosazující konkrétní a převládající zájem skupiny a na ty, které prosazují tzv. zájmy univerzální.¹¹⁷

8.2. Zájmové skupiny – funkce

Jak je již popsáno výše, je nutné vždy rozlišovat mezi politickými stranami a zájmovými skupinami, a to z toho důvodu, že každá politická strana nebo skupina sleduje jiných druh zájmů. Členové skupin však mohou navenek projevovat své politické i nepolitické názory prostřednictvím politických stran a zájmových skupin. U zájmových skupin se vždy nemusí jednat o jejich členy, ale pouze o osoby, které souhlasí s předmětnou zájmovou skupinou a její ubírající směr a cíl je jim blízký. Výše uváděný P. Fiala rozděluje zájmové skupiny podle pěti základních funkcí:

¹¹⁵ CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 205 - 206. ISBN 978-80-7380-076-5.

¹¹⁶ Tamtéž

¹¹⁷ Tamtéž

- Artikulace. Za pomoci zájmové skupiny dochází k formulaci zájmů členů, které jsou prosazované tam, kde existuje politická moc.
- Agregace. Tato funkce je propojena s funkcí artikulace, jde o určitý proces probíhající v rámci zájmové skupiny, jehož výsledkem je vytvoření společné vůle, která je často vtělena do programových cílů skupiny.
- Selektce. Zde je určující to, aby skupina byla schopna zájem definovaný skupinou reálně prosazovat, bez toho by existence konkrétní skupiny postrádala smysl. Je nutné vybrat ze všech zájmů právě ten převažující s nejvyšší prioritou.
- Politická integrace. Tuto funkci je možné chápat ve dvou rovinách. V užší rovině je společný zájem členů spojen s jejich vzájemnou sounáležitostí, sdílejí ty samé hodnoty. Pro širší pojetí zájmové skupiny je pak charakteristická loajalita, a to v celém rozsahu uplatňovaném v politickém systému – tento bod se však netýká opozičních zájmových skupin.¹¹⁸

¹¹⁸ CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 207. ISBN 978-80-7380-076-5.

9. Vybraná judikatura

Jak je již popsáno výše, veřejný zájem je neurčitým právním pojmem, je to tedy pojem, který není legálně definován a jeho přesný obsah je dle názoru autora nutné blíže zpřesňovat v rozhodnutích českých soudů.

Právo soudů je jedním z nejdůležitějších pramenů anglického práva. Soudcovské právo je vytvářeno k tomu zřízenými speciálními soudními orgány – soudy, odlišuje se tedy od práva psaného, který vytváří k tomu určený zákonodárský sbor (parlament). Právo soudů se neřídí pouze základní zásadou psaného práva (*iudex dicit inter partes*),¹¹⁹ ale také zásadou kontradiktorní, což znamená, že soudní rozhodnutí je obecně závazné. Soud tedy právo nalézá v rámci právního sporu, ale také právo dotváří.

Naproti tomu na evropském kontinentu se vliv soudních rozhodnutí na právo posuzuje odlišně, resp. dosah soudních rozhodnutí není takový jako v angloamerické právní kultuře. Evropa striktně rozděluje konkurující si moci dle teorie dělby moci z osvícenství na moc zákonodárnou a moc soudní. Z tohoto historického rozdělení plyne, že v Evropě tedy soudy rozhodují právní spory pouze *inter partes* a nemají tak pravomoc vydávat rozhodnutí obecně závazná. I přes výše uvedené se však dnešní odborná literatura staví pozitivně k tomu, že sjednocující judikatura vyšších soudů bývá považována za pramen práva, resp. v takovém smyslu je uznávána a působí tak.¹²⁰

Níže autor uvádí vybranou judikaturu, která se týká veřejného zájmu. Jedná se o tato soudní rozhodnutí:

- nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (dále jen Pl. ÚS 4/94),

¹¹⁹ Zásada stanoví, že soudní rozhodnutí je závazné pouze pro daný právní spor, tedy *inter partes*.

¹²⁰ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. Str. 133. ISBN 80-7179-028-1.

- náleží Ústavního soudu ČR ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04 (dále jen Pl. ÚS 24/04),
- náleží Ústavního soudu ČR ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 /dále jen Pl. ÚS 24/08),
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 2 As 11/2003-164 (dále jen 2 As 11/2003-164),
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 5 As 11/2003-66 (dále jen 5 As 11/2003-66).

9.1. Pl. ÚS 4/94

Toto rozhodnutí Ústavního soudu je také možné vztáhnout k veřejnému zájmu. V rozhodnutí soud vymezil kritéria, která se uplatní při kolizi základních práv a svobod. Kritéria mají celkem 3 stupně. Prvé kritérium se označuje jako vhodnost, kdy se posuzuje, zda je možné dosáhnout sledovaného cíle, druhým kritériem je potřebnost – zde je podstatné, zda se dá stanoveného cíle dosáhnout i jinak, posledním kritériem je závažnost – vždy proti sobě stojí protichůdné zájmy, je proto nutné vyhodnotit v konkrétním případě závažnost zájmů, které jsou v kolizi.¹²¹

9.2. Pl. ÚS 24/04

Nezbytnou podmínkou pro provedení vyvlastnění je to, že v dané věci musí převažovat veřejný zájem nad zájmem soukromým (omezení dosavadního vlastníka a převod jeho práv). V průběhu vyvlastňovacího řízení musí vždy dojít k prokázání veřejného zájmu, což vyplývá z předmětného soudního rozhodnutí Pl. ÚS 4/94:

„Veřejný zájem v konkrétní věci je zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, po zvážení všech rozporů a připomínek.

¹²¹ Nález Ústavního soudu. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-4-94>

*Z odůvodnění rozhodnutí, jehož ústředním bodem je otázka existence veřejného zájmu, pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou soukromých, partikulárních zájmů.*¹²²

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že veřejný zájem musí být vždy prokázán a zkoumán vyvlastňovacím úřadem jednotlivě, dle zvláštností konkrétního případu a není tedy možné, aby zákonodárce přesně vymezil, zda v daném případě veřejný zájem existuje, nebo ne.

9.3. Pl. ÚS 24/08

Tento náleží Ústavního soudu (právní spor ve věci vzletové a přistávací dráhy 06R - 24L letiště Praha Ruzyně navazuje na předchozí rozhodnutí soudu Pl. ÚS 24/04, se kterým se Ústavní soud opět ztotožnil, kdy není možné dle soudu předem stanovit v konkrétní věci veřejný zájem, vždy je nutné poměřovat veřejný zájem se zájmy partikulárními a ze správního rozhodnutí musí být patrné, proč převážil jeden zájem nad druhým či nikoliv.¹²³

9.4. 2 As 11/2003-164

Soud se v předmětném rozhodnutí přiklonil k tomu, že veřejný zájem jako neurčitý právní pojem musí být v souladu s právními předpisy. Veřejný zájem je druh obecného či veřejně prospěšného zájmu, případně lze uvést, že veřejný zájem - je zájmem celé společnosti.¹²⁴

¹²² Nález Ústavního soudu. Pl. ÚS 4/94. [online]. [cit. 22-03-19]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-04>

¹²³ Nález Ústavního soudu. Pl. ÚS 4/94. [online]. [cit. 22-03-06].. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-04> a [online]. [cit. 22-03-19]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-24-08>

¹²⁴ Rozsudek, dodatečné povolení stavby. [online]. [cit. 22-03-08]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/30326/1/2/rozsudek-sjs-c-2-as-11-2003-164-stavebni-zakon-a-dodatecne-povoleni-stavby>

9.5. 5 As 11/2003-66

Nejvyšší správní soud v této věci řešil veřejný zájem ve vztahu k omezení vlastnického práva v režimu vyvlastnění. Soud judikoval, že veřejný zájem je zájmem prospěšným společnosti (obecně). Veřejný zájem nemůže být představován pouze zájmem státu nebo jeho institucí, ale může se týkat také soukromého vlastnictví (užívání takové věc).¹²⁵

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu. [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/5-as-11-2003-66>

10. Zásada a její projevy ve správním procesu

Správní právo, stejně jako jiná právní odvětví, je postaveno na základních zásadách, které se uplatňují při jeho aplikaci.¹²⁶ Je třeba uvést, že právní principy včetně právních norem vytvářejí nejdůležitější část práva v objektivním smyslu. Za právní principy se označují stěžejní prvky práva, ze kterých vychází nejen systém práva v jeho souhrnu, ale také z něj čerpají jednotlivá odvětví práva. Právní principy dosahují vysoké míry abstraktnosti, což je odlišuje od právních norem, shodným znakem pro právní principy i normy je jejich preskriptivní charakter. Právní principy také neukládají adresátům práva a povinnosti.¹²⁷

Podle Harta mají právní principy dva základní a charakteristické rysy. Prvotně je jejich záběr širší než rozsah právních pravidel. Dalším rysem právních principů je to, že přímo sledují určití cíl nebo účel, jehož má být v ideálním případě dosaženo a je vhodné podle nich postupovat i v budoucnu, protože by měly být dlouhodobě udržitelné.¹²⁸

Některé zásady se týkají pouze práva procesního, které tvoří subsystém správní práva. Základní zásady jsou upraveny v úvodních ustanoveních kodifikace správního práva procesního, kterou je správní řád. První část zákonné úpravy se v ustanovení § 2 - 8 věnuje základním zásadám uplatňovaným při činnosti správních orgánů.¹²⁹

Základní zásady uvedené ve správním řádu jsou chronologicky řazeny za sebou. Autor níže uvádí výčet konkrétních zásad. Jedná se o:

- zásadu zákonnosti (ustanovení § 2 odst. 1),
- zásadu zákazu zneužití správního uvážení (ustanovení §2 odst. 2),
- zásadu ochrany dobré víry (ustanovení § 2 odst. 3),
- zásadu ochrany veřejného zájmu (ustanovení § 2 odst. 4),

¹²⁶ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 51. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹²⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Str. 36. ISBN 978-80-7380-838-9.

¹²⁸ HART, H. L. A., PŘIBÁŇ, Jiří, ed. *Pojem práva*. Přeložil Petr FANTYS. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). Str. 253. ISBN 80-7260-103-2.

¹²⁹ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 51. ISBN 978-80-7380-830-3.

- zásadu individuálního posouzení každé věci (ustanovení § 2 odst. 4),
- zásadu legitimního očekávání (ustanovení § 2 odst. 4),
- zásadu materiální pravdy (ustanovení § 3),
- zásadu užitečnosti a vstřícnosti veřejné správy jakožto služby veřejnosti (ustanovení § 4 odst. 1),
- zásadu poučovací povinnosti správního orgánu (ustanovení § 4 odst. 2),
- zásadu smírného řešení věci (ustanovení § 5),
- zásadu rychlosti (ustanovení § 6 odst. 1),
- zásadu hospodárnosti a flexibility správního orgánu (ustanovení § 6 odst. 2),
- zásadu procesní rovnosti účastníků (ustanovení § 7 odst. 1),
- zásadu nestrannosti správního orgánu (ustanovení § 7 odst. 1),
- zásadu vzájemného souladu souvisejících zařízení (ustanovení § 8 odst. 1).¹³⁰

Dále se autor v této kapitole bude věnovat vybraným nejdůležitějším zásadám, které jsou navzájem spojené a prolínají celou právní úpravou. Jednotlivé (vybrané) zásady budou chronologicky popsány a blíže rozvedeny.

10.1. Základní zásady činnosti správních orgánů

Právní úprava SŘ (ustanovení § 2 - 8 SŘ) je úpravou povinností, resp. že větší část ze základních zásad je formulovaná jako povinnost uložená správním orgánům při rozhodování. Základní zásady odrážejí koncepci výkonu působnosti správních orgánů.¹³¹

10.1.1. Zásada legality

¹³⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹³¹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). Str. 253. ISBN 978-80-7400-624-1.

Zásada zákonnosti je esenciální zásadou jakékoliv činnosti vykonávané správním orgány. Především se jedná o činnosti s povahou veřejno – mocenskou (vrchnostenskou). Správní orgány mají povinnost jednat v souladu se zákony a ostatními právními předpisy včetně mezinárodních smluv a evropského práva. Takový postup má dvě hlediska, a to procesní a formální, tzn., že správní orgán má povinnost postupovat podle procesně-právních ustanovení, vydávat rozhodnutí, která neodporují hmotnému právu.¹³² Zásada legality je přímým projevem zásady zákonnosti¹³³ obsažené v Ústavě a Listině základních práv a svobod. Podle čl. 2 odst. 3 Ústavy:

*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*¹³⁴ Listina základních práv a svobod v čl. 2 odst. 2 uvádí, že:

*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*¹³⁵

Zásada legality je obecnou zásadou, která dopadá na celou veřejnou správu, žádný z postupů vykonávaných ve veřejné správě nesmí stát mimo její rozsah, neboť úprava a zásahy do právních poměrů subjektů musí být vždy v souladu se zásadou legality.¹³⁶

10.1.2. Princip zákazu zneužití správního uvážení

Tato zásada je postavena na tom, že správní orgán nesmí zneužívat svěřené pravomoci. Správní orgán uplatňuje pravomoc pouze ve svěřené oblasti, a to pouze ve svěřeném rozsahu. Přijaté rozhodnutí musí být v souladu s veřejným zájmem (ustanovení § 2 odst. 2,4 SŘ).¹³⁷

¹³² Tamtéž

¹³³ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 60. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹³⁴ Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky.

¹³⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

¹³⁶ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 60. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹³⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). Str. 253. ISBN 978-80-7400-624-1.

Správní uvážení je důležitým institutem správního práva. Vzhledem k tomu, že je oblast správního práva (veřejné správy) protkána mnohočetnými společenskými vztahy umožnil zákonodárce při rozhodování subjektům určitou samostatnost. Definice správního uvážení je v odborné literatuře mnoho. Většinou se výrazněji neliší. Autor považuje za nejvýstižnější definici A Merkla (1932), který je toho názoru:

*O uvažování můžeme mluvití toliko tehdy, je-li možno tutěž normu aplikovat několika různými způsoby, a mají-li tyto různé způsoby aplikace stejnou juristickou hodnotu.*¹³⁸

Je vhodné zmínit, že definice správního uvážení je obsažena v doporučené Rady Evropy R2 z roku 1980, kde je správní uvážení vymezeno jako stupeň volnosti při rozhodování správního orgánu, který má před přijetím rozhodnutím možnost výběru nejvhodnějšího rozhodnutí, pokud mu to zákon umožňuje.¹³⁹

Závěrem je tedy možné konstatovat, že za správní uvážení se označuje předem stanovený postup zákona, na základě něhož dojde vykonavatelem veřejné správy k samostatnému výběru z více variant rozhodnutí, kdy orgán, který rozhodnutí činí, vychází z předešlého skutkového a právního stavu věci.¹⁴⁰

10.1.3. Zásada proporcionality

Ustanovení § 2 odst. 3 SŘ uvádí, že pozice správního orgánu je při rozhodování značně omezená. Do práv osob smí správní orgán zasahovat pouze v rozsahu nezbytném a zároveň musí podmínky zásahu vyplývat ze zákonné právní úpravy. Vodítkem k tomu, zda správní orgán rozhodnul podle této zásady je test proporcionality, který má tři kroky:

- Vhodnost zvoleného prostředku (zda může dosáhnout stanoveného účelu),

¹³⁸ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Str. 147 - 148. ISBN 978-80-7598-564-4.

¹³⁹ Doporučení výboru rady ministrů Evropy R2, 1980. [online]. [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/doporuzeni-vyboru-ministru-rady-evropy-80-2-a-rezoluci-vyboru-ministru-rady-evropy-77-31/@@display-file/attachment1>

¹⁴⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Str. 148-149. ISBN 978-80-7598-564-4.

- Potřebnost (zda vybraný prostředek vede k naplnění stanoveného cíle),
- Přiměřenost (vztah újmy na právech oproti dosaženému cíli).

Pokud v daném případě dojde ke střetu s veřejným zájmem, měla by pozitiva převažovat nad negativy přijatého rozhodnutí.¹⁴¹

10.1.4. Zásada ochrany veřejného zájmu

Ochrana veřejného zájmu je upravena v ustanovení § 2 odst. 4 SŘ:

„Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.“¹⁴² I tuto zásadu nelze vykládat dle autora izolovaně, jednotlivé zásady se vzájemně doplňují. Ochrana veřejného zájmu souvisí také se zásadou zákazu zneužití pravomoci správním orgánem. Klíčovou roli u ochrany veřejného zájmu sehraává dle autora jeho vymezení. Jak je uvedeno výš (blíže v kap. 5), veřejný zájem je obtížně definovatelný, jelikož jde o neurčitý právní pojem s vysokým stupněm obecnosti. Konkretizaci veřejného zájmu lze nalézt v jednotlivých speciálních zákonech (blíže v kap. 8, vodítko také podává rozhodovací praxe soudů).

10.1.5. Zásada materiální pravdy

Zásada materiální pravdy se vztahuje k rozhodnutí z pohledu skutkové stránky ze strany správního orgánu. Zásada je koncipovaná jako racionalizovaná. Správní orgán tedy nemusí zjistit přesně a úplně skutkový stav věci, nýbrž postačí zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Zjištěný skutkový stav musí být v souladu s ustanovením § 2 SŘ. Aby došlo k úplnému naplnění zásady materiální pravdy, musí být zjištěný skutkový stav

¹⁴¹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). Str. 254. . ISBN 978-80-7400-624-1.

¹⁴² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

proveden v souladu se zásadou legality, přiměřenosti, předvídatelnosti atd. Správní orgán má také povinnost postupovat v souladu s ustanovením § 50 odst. 3, což odráží naplnění další zásady – vyšetřovací, správní orgán musí při rozhodování zjistit vše, co vede k ochraně veřejného zájmu.¹⁴³

10.1.6. Zásada procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů

Zásada procesní rovnosti a nestrannosti má zajistit, že při rozhodování by měl správní orgán postupovat nestranně a respektovat rovné postavení dotčených osob, jejichž práv a povinností se daná činnost v rámci rozhodovacího procesu týká. Výše uvedené však není v rozporu s ustanovení § 27 SŘ, které dělí účastníky do dvou základních skupin (hlavní a vedlejší účastník) a přiznává jim odlišné postavení v procesním právu.¹⁴⁴

¹⁴³ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 74. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁴⁴ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 76. ISBN 978-80-7380-830-3.

11. Zásady správního řízení

Základní zásady správního řádu se vztahují také na správní řízení, ve kterém vystupují správní orgány. Správní řízení má také další speciální zásady – procesní, označované jako procesní zásady správního řízení. Procesní zásady jsou specifické pro postupy správních orgánů uplatňované v rámci správního řízení, jakožto zvláštního postupu, ve kterém rozhoduje správní orgán o právech a povinnostech osob individuálně určených. Pojem procesní zásady ve SŘ není nikde výslovně uveden, je nutné vyjít z jednotlivých ustanovení zákona, souvisejících zvláštních zákonů. Procesní zásady jsou právně závazné a mají význam i při interpretaci práva. Níže autor stručně popíše některé základní zásady.¹⁴⁵

- zásadu písemnosti správního řízení (ustanovení § 15 odst. 1),
- zásadu ústnosti (ustanovení § 49 odst. 1),
- zásadu neverejnosti (ustanovení § 49 odst. 2),
- zásadu oficiality (ustanovení § 46 odst. 1),
- zásadu dispoziční (ustanovení § 44 odst. 1),
- zásadu dvojinstančnosti správního řízení (ustanovení § 88 odst. 1),
- zásadu jednotnosti řízení (ustanovení § 36 odst. 1),
- zásadu koncentrace řízení ustanovení (§ 36 odst. 1),
- zásadu zjištění skutkového stavu věci (ustanovení § 50 odst. 3),
- zásadu vyšetřovací (ustanovení § 50 odst. 2),
- zásadu volného hodnocení důkazů (ustanovení § 50 odst. 4),
- zásadu řádného odůvodnění (ustanovení § 68 odst. 3).¹⁴⁶

¹⁴⁵ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 82. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁴⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

11.1. Zásada písemnosti správního řízení, ústnosti

Správní řízení je dle ustanovení § 15 odst. 1 SŘ proces, ve kterém je veden spis v písemné formě, kdy podklady pro rozhodnutí správního orgánu se předkládají v písemné podobě. V dnešní době se však vzhledem k modernizaci prostředků používá i elektronických forem komunikace ve veřejné správě (např. datové schránky).¹⁴⁷

Úpravu elektronické komunikace obsahovala naše zákonná úprava už v dávné minulosti. Zákon č. 509/1991 Sb., který novelizoval zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). Konkrétně šlo o ustanovení § 40 odst. 3 a 4 OZ. Ustanovení § 40 odst. 4 OZ bylo důležité ve vztahu právních úkonů v tzv. elektronické formě, které je aplikované i dnes v téměř totožné podobě a stanovilo, že:¹⁴⁸ „písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.“¹⁴⁹

Další zákony, které se vztahují k předmětné problematice a mají z hlediska historie důležitou roli, jsou například: zákon č. 227/2000 Sb., ze dne 29. června 2000, o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů a zákona č. 365/2000 Sb., ze dne 14. září 2000, o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.¹⁵⁰

Pokud je nutné provést ústní jednání, správní orgán nařídí jeho provedení (zásada ústnosti) a postupuje dle ustanovení § 49 odst. 1 SŘ.¹⁵¹

11.2. Zásada neveřejnosti řízení

¹⁴⁷ P SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 83. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁴⁸ Internetové a počítačové právo. [online].[cit. 2022-01-24]. Dostupné z: <https://classroom.google.com/c/MjYzMTUzMTMxODUy>

¹⁴⁹ Zákon č. 40/1964 Sb, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. 1964. [online].[cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40>

¹⁵⁰ Internetové a počítačové právo. [online].[cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://classroom.google.com/c/MjYzMTUzMTMxODUy>

¹⁵¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dle ustanovení § 49 odst. 2 SŘ je správní řízení neveřejné (možnost modifikace). V případě, že je správní řízení veřejné, je konané za účasti veřejnosti:

„Ústní jednání je neveřejné, pokud zákon nestanoví nebo správní orgán neurčí, že jednání nebo jeho část jsou veřejné. Při určování veřejného ústního jednání dbá správní orgán na ochranu utajovaných informací a na ochranu práv účastníků, zejména práva na ochranu osobnosti, jakož i na ochranu mravnosti. Z důvodu ochrany mravnosti mohou být z účasti na ústním jednání vyloučeny nezletilé osoby.“¹⁵²

11.3. Zásada oficiality řízení

Zásada oficiality řízení souvisí se zásadou dispoziční. Tyto dvě zásady se uplatňují souběžně a alternativně v rámci správního řízení. Zásada oficiality ve správním řízení má vliv na samotné zahájení řízení a úkony v něm činěné. Pravomocí nad řízením disponuje správní orgán, který rozhoduje bez ohledu na vůli účastníků řízení. Jako př. Lze uvést zahájení řízení z moci úřední dle ustanovení § 46 SŘ.¹⁵³

Zásada dispoziční spočívá v tom, že účastník řízení má vliv na to, zda dojde k zahájení řízení, případně může také disponovat s předmětem řízení (ust. § 44 a § 45 odst. 1 SŘ).¹⁵⁴

11.4. Zásada dvojinstančnosti správního řízení

Východiskem je ustanovení § 88 odst. 1 SŘ, který uvádí, že:

„Neshledá-li správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, podmínky pro postup podle § 87, předá spis se svým stanoviskem odvolacímu správnímu orgánu do 30 dnů ode dne

¹⁵² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád., a P SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 84. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁵³ P SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 85. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁵⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

doručení odvolání.“ Dva stupně řízení mají zajistit účastníkům řízení možnost přezkumu rozhodnutí správního orgánu, a to orgánem jiným orgánem – vyššího stupně.¹⁵⁵

11.5. Zásada jednotnosti a koncentrace řízení

Jednotnost řízení znamená, že od počátku (zahájení) řízení do konce (vydání rozhodnutí) se považuje řízení za určitý celek, který je ukončen jedním za zákonem stanovených způsobů. Typicky se jedná o ukončení věci vydáním rozhodnutí. Zásada jednotnosti řízení se obecně projevuje např. ve smyslu ust. 36 odst 1 SŘ, které stanoví, že účastníci řízení mohou navrhnout provedení důkazů, podávat námitky, vyjadřovat se k průběhu řízení, a to po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí. Zásada koncentrace řízení omezuje účastníky řízení ve výkonu oprávnění předkládat a navrhnout důkazy k prokázání tvrzení. Správní orgán rozhodne usnesením, do jakého okamžiku mohou účastníci řízení činit další návrhy k prokázání tvrzených skutečností.¹⁵⁶

11.6. Zásada zjištění skutkového stavu věci

SŘ v ustanovení 50 odst. 3 uvádí, že správnímu orgánu je uložena povinnost, aby zjistil veškeré rozhodné okolnosti, které mohou mít vliv na finální rozhodnutí, ať jsou pro účastníka v jeho prospěch i neprospěch.¹⁵⁷

11.7. Zásada volného a řádného hodnocení důkazů

Volné hodnocení důkazů obsahuje SŘ v ustanovení § 50 odst 4. Správní orgán posuzuje podklady potřebné pro rozhodnutí a hodní důkazy podle vlastního uvážení, není-li zákonem

¹⁵⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹⁵⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád., a P SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 87-88. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁵⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

stanovena závaznost určitého podkladu. Hodnocení důkazů správním orgánem představuje souhrn logických operací aplikovaný v řízení s cílem vydat kvalifikované rozhodnutí. Správní orgán má povinnost zabývat se vším, co v dané věci souvisí s řízením (např. podání, námitky, vyjádření účastníků).¹⁵⁸

Rozsudek Vrchního soudu ze dne 28. 5. 1996, sp. zn. 9 A 561/94 k hodnocení důkazů uvádí:

„Hodnocení důkazů podle vlastního uvážení správního orgánu je myšlenkovou úvahou, při které usuzující přijímá jedno tvrzení a odmítá jiné, přičemž se opírá o logické, systematické, historické, pravděpodobnostní, věrohodnostní atp. úsudky, které zmiňuje v odůvodnění svého rozhodnutí.“¹⁵⁹

11.8. Zásada řádného odůvodnění rozhodnutí

Podle ust. 68. odst. 3 SŘ má správní orgán povinnost vysvětlit důvody, které ho vedly k vydání rozhodnutí. Odůvodnění rozhodnutí by mělo obsahovat úvahy, kterými se správní orgán řídil a též by se mělo věnovat i návrhům a námitkám účastníků řízení, které by měl vzít správní orgán v potaz a vyjádřit se k nim.¹⁶⁰

¹⁵⁸ Tamtéž a P SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Str. 89-90. ISBN 978-80-7380-830-3.

¹⁵⁹ HRABÁK, J., NAHODIL, T. *Správní řád: Výkladové poznámky*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-30]. ASPI_ID KO500_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Závěr

Podle názoru autora byl cíl práce naplněn. Autor došel k závěru, že není možné, aby byl veřejný zájem legálně definován. Legální definice by byla dle názoru autora velice obtížná a nepokryla by ve všech jeho aspektech v celém rozsahu obsah takového pojmu. Není také možné tento pojem vykládat izolovaně, vždy je nutné jej vztáhnout ke konkrétnímu případu – různé oblasti práva, ve které se může tento zájem projevit.

Podle autora je právo dynamickým systémem, který by měl v ideálním případě držet krok s vývojem společnosti, případně by právo mělo být o krok napřed před společností. Je tedy dobře, že veřejný zájem se v průběhu různých historických etap měnil a vyvíjel. I dnes dle autora platí římský citát:

„*Jus est ars boni et aequi*“ (tj. v překladu právo je umění rozpoznat dobré a rovné).¹⁶¹ Je tedy vždy poměrně obtížné dobře právně upravit či vymezit právní pojem takovým způsobem, aby nedošlo ke zbytečné hypertrofii práva. Z pohledu autora, úvahy *de lege ferenda* o úpravě či změně pojmu veřejného zájmu, nejsou na místě. Není třeba pojem více konkretizovat v právních předpisech.

Autor je přesvědčen, že užší pojetí veřejného zájmu, které se v dnešní době uplatňuje, je zcela dostačující a ústup od pojetí širšího, kdy byl veřejný zájem ztotožňován se zájem státním, je překonán. V případě pochybností při interpretaci veřejného zájmu mají dle autora tento pojem rozvést a doplnit soudy v rámci aplikační praxe, která může být pro adresáty právních norem určitým vodítkem, přestože se u nás právo nedotváří soudní praxí za užití tzv. precedentů jako v angloamerické právní kultuře.

¹⁶¹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. Str. 86. ISBN 80-7179-028-1.

Resumé

The aim of this study is to clarify the concept of public interest and related concepts so that it is possible to comprehensively understand the whole issue of the topic. The author will also focus on the analysis of individual court decisions that deal with areas of conflict of public and private interest.

The work consists of thirteen main chapters. The introductory chapters focus on the definition of the term "interest" and distinguish between "public" and "private" interests. Furthermore, the text of the thesis will be devoted to the interpretation of related terms that are directly related to the issue (history of public interest, interest groups and court decisions).

The text further analyzes individual areas of law that contain the concept of public interest.

The last chapters clarify the concept of the administrative process in general and discuss the selected principles of the author.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

ADAMOVIČ, Karolina. *Politologický slovník*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy odborné slovníky. 293 s. ISBN 80-7179-469-4.

BLACK, Henry Campbell, Joseph R. NOLAN a Jacqueline M. NOLAN-HALEY. *Blackův právní slovník*. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. 767 s. ISBN 80-85605-23-6.

CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 455 s. ISBN 978-80-7380-076-5.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 432 s. ISBN 978-80-7478326-5.

GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, [1993]. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.

GERLOCH, Aleš a Katarzyna ŻÁK KRZYŽANKOVÁ, ed. *Soukromé a veřejné v kontextu institucionálních a normativních proměn práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 478 s. ISBN 978-80-7380-705-4.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). 341 s. ISBN 978-80-7380-838-9.

HART, H. L. A., PŘIBÁŇ, Jiří, ed. *Pojem práva*. Přeložil Petr FANTYS. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). 316 s. ISBN 80-7260-103-2.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). 599 s. ISBN 978-80-7400-624-1.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Přeložil Zdeněk Masopust. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 362 s. ISBN 978-80-7380-137-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4.

KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. 190 s. ISBN 978-80-261-0707-1.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.

KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). 267 s. ISBN 978-80-7400-515-2.

MATĚJ, Miloš a Michaela RYŠKOVÁ. *Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče*. Ostrava: Národní památkový ústav, 2018. Odborné a metodické publikace (Národní památkový ústav). 200 s. ISBN 978-80-88240-06-8.

MEJSTRŮ, Vladimír, ed. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Vyd. 3., opr. Praha: Academia, 2003. 647 s. ISBN 80-200-1080-7.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta; STEJSKAL, Jan. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 263 s. ISBN 978-80-7478-526-9.

MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.

RYCHETSKÝ, Pavel. *Ústava České republiky: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky : komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1196 s. ISBN 978-80-7478-809-3.

SILLAMY, Norbert. *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 246 s. ISBN 80-244-0249-1.

SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). 350 s. ISBN 978-80-7380-334-6.

SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. 484 s. ISBN 978-80-7380-830-3.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 512 s. ISBN 978-80-7598-564-4.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 271 s. ISBN 978-80-7380-564-7.

Právní předpisy

Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů.

Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.

Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách.

Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení dopravní, dopravní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 3. 1996, sp. zn. I. ÚS 198/95

nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (dále jen Pl. ÚS 4/94),

nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04 (dále jen Pl. ÚS 24/04),

nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 /dále jen Pl. ÚS 24/08),

rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 2 As 11/2003-164 (dále jen 2 As 11/2003-164),

rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 5 As 11/2003-66 (dále jen 5 As 11/2003-66).

Rozsudek Vrchního soudu ze dne 28. 5. 1996, sp. zn. 9 A 561/94

Elektronické zdroje

Acta Universitatis Carolinae Iuridica 2. Dostupné z:
https://karolinum.cz/data/clanek/849/Iurid_2_2010_05_petruv.pdf

Acta Universitatis Carolinae Iuridica. Dostupné z:
https://karolinum.cz/data/clanek/849/Iurid_2_2010_05_petruv.pdf

Aktuální otázky vyvlastnění. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/07/15/aktualni-otazky-vyvlastneni-v-rezimu-zakona-o-urychleni-vystavby/>

Doporučení výboru rady ministrů Evropy R2, 1980. Dostupné z:
<https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/doporuceni-vyboru-ministru-rady-evropy-80-2-a-rezoluci-vyboru-ministru-rady-evropy-77-31/@@display-file/attachment1>

HRABÁK, J., NAHODIL, T. *Správní řád: Výkladové poznámky*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO500_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Internetové a počítačové právo. Dostupné z:
<https://classroom.google.com/c/MjYzMTUzMTMxODUy>

Nález Ústavního soudu. Pl. ÚS 4/94. Dostupné z:
<http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-04>

Nález Ústavního soudu. Pl. ÚS 4/94. Dostupné z:
<http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-04> a Dostupné z:
<http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-24-08>

Regulace lobbingu. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/lobbing-je-legitimni-demokraticky-nastroj-kteremu-v-cesku-chybi-zakonna-regulace/>

Rozsudek Nejvyššího správního soudu. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/5-as-11-2003-66>

- Rozsudek, dodatečné povolení stavby. Dostupné z:
<https://www.aspi.cz/products/lawText/4/30326/1/2/rozsudek-sjs-c-2-as-11-2003-164-stavebni-zakon-a-dodatecne-povoleni-stavby>
- Slovník spisovného jazyka českého: soukromý. Dostupné z:
<https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?hledej=Hledat&heslo=soukrom%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>
- Slovník spisovného jazyka českého: veřejnost. Dostupné z:
<https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103148&where=hesla&hsubstr=no>
- Slovník spisovného jazyka českého: veřejný. Dostupné z:
<https://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>
- Stavební zákon a dodatečné povolení stavby. Dostupné z:
<https://www.aspi.cz/products/lawText/4/30326/1/2/rozsudek-sjs-c-2-as-11-2003-164-stavebni-zakon-a-dodatecne-povoleni-stavby>
- Stavební zákon a dodatečné povolení stavby. Dostupné z:
<https://www.aspi.cz/products/lawText/4/30326/1/2/rozsudek-sjs-c-2-as-11-2003-164-stavebni-zakon-a-dodatecne-povoleni-stavby>
- The Tragedy of the Commons: Dostupné z:
<https://www.hendrix.edu/uploadedFiles/Admission/GarrettHardinArticle.pdf>
- Veřejný zájem jako klíčový pojem či prázdná floskule. Dostupné z:
[file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20(1).pdf)
- Veřejný zájem jako klíčový pojem či prázdná floskule. Dostupné z:
[file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/u%C4%8Ditel/Downloads/SP3-20-Tich%C3%BD-Troup%20(1).pdf)
- Zákon č. 40/1964 Sb, občanský zákoník. 1964. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40>

Seznam zkratek

Atp. a tak podobně

KP – kulturní památka

Např. - například

NKP – národní kulturní památka

NP – národní památka

Resp. – respektive

SŘ – správní řád

Str- strana

SZ – stavební zákon

Ust. - ustanovení

ZOSPP – zákon o státní památkové péči

ZOSZ - zákon o střetu zájmů